

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет гуманітарної та економічної освіти

Кафедра педагогіки вищої школи

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
(назва навчальної дисципліни)

підготовки здобувачів
рівня вищої освіти доктор філософії
(назва рівня вищої освіти)
спеціальності 011 Науки про освіту
(шифр і назва спеціальності)
за освітньо-професійною програмою
«Освітні, педагогічні науки»
(назва програми)
мова навчання – українська

Розробник:

Сипченко О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рецензенти:

Панасенко Е.А., доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Шайда Н.П., кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки вищої школи Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

Протокол № _1_ від «28» серпня 2019 р.

Рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«28» серпня 2019 р.

протокол № _1_

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Нормативна дисципліна	
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 4	Лекції	
	10 год.	10 год.
	Практичні	
	20 год.	20 год.
	Самостійна робота	
	60 год.	60 год.
	Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми загальної педагогіки» є набуття у здобувачів таких **компетентностей**:

загальні:

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 6. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

спеціальні:

СК 2. Уміння розпізнавати та враховувати різноманітність осіб, що навчаються та складність навчального процесу

СК 4. Обізнаність з різноманітними ролями учасників навчального процесу

СК 6. Здатність консультувати з різноманітних освітніх питань та навички з окремих видів консультування

СК 8. Прихильність до прогресу та досягнень учнів

СК 10. Здатність проєктувати та впроваджувати освіту, яка інтегрує

людей з особливими освітніми потребами

СК 14. Компетенції у ряді стратегій викладання та навчання

результати навчання:

ПРН 4. Розробляти програми соціально-педагогічних інтервенцій

ПРН 5. Розробляти просвітницькі матеріали та програми, упроваджувати їх, отримувати зворотний зв'язок, оцінювати якість

ПРН 12. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів до конкретних ситуацій професійної діяльності

2.2. Передумовами вивчення навчальної дисципліни є попередньо набуті здобувачами такі **компетентності**:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів педагогіки, психології та окремих методик навчання й характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання тощо.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.

Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів

мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів.

Здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства. Здатність орієнтуватися у проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, застосовувати процедури й технології захисту власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян; використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України.

Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики.

Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування в соціальних ситуаціях. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя. Здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності.

Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, здобувачами; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

2.3. Очікувані результати навчання:

Розробляти структуру і створювати складники навчально-методичного забезпечення дисципліни.

Реалізувати комплекс функцій управління (планування, прогнозування, організації, мотивування, виконання, контролю і корекції) навчально-

виховною діяльністю.

Демонструвати вміння аналізувати, добирати і використовувати педагогічні технології відповідно до предметної сфери.

Проводити самостійні наукові дослідження педагогічних явищ та екстраполювати їх результати в практику викладання.

Знаходити форми і засоби створення здоров'язбережувального навчального середовища.

Володіти сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, методами пошуку, оброблення, використання, зберігання і захисту інформації.

Пропонувати заходи популяризації і пропагування педагогічних знань.

2.4. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання студентів із вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми загальної педагогіки» визначаються у балах, які виставляються згідно з критеріями оцінювання.

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекції, практичні, семінарські, індивідуальні) та самостійної роботи. Для здобувачів заочної форми бали розподіляються пропорційно годинам у навчальному плані, відведеним на навчальні заняття та самостійну роботу.

Оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі *лекції* виставляється за такими критеріями:

– присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у процесі лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі *практичного, семінарського, індивідуального заняття* виставляється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на всі запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами та математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі *написання поточних, проміжних контрольних робіт* виставляється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Оцінювання результатів навчання здобувачів під час *контрольного заходу* виставляється за правильні відповіді на всі питання.

Оцінювання *рефератів та презентацій за визначеними темами* виставляється відповідно до критеріїв: за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту має бути ще не менше трьох джерел інформації); за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на літературні джерела; за наявність змістовних висновків; за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

Унаслідок виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи іншої форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачеві, може бути знижена: за неповну відповідь; за кожну неправильну відповідь; за невчасне виконання завдання; за недостовірність поданої інформації; за недостатнє розкриття теми; за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточного контролю рівня знань здобувачів очної та заочної форм навчання (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем у наприкінці кожного заняття до відома всіх здобувачів і виставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Допуск до підсумкового контролю з кожної навчальної дисципліни становить 60 балів та визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку

необхідно набрати здобувачеві для отримання позитивної оцінки «задовільно». При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
26 – 59 балів	незадовільно
0 – 25 балів	неприйнято

Кожна навчальна дисципліна, вивчення якої закінчується складанням заліку або іспиту, оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів. Якщо навчальна дисципліна викладається два або більше семестрів, вивчення з яких закінчується згідно з навчальним планом заліком або іспитом, то кожна частина оцінюється у 100 балів.

Якщо здобувач набрав упродовж семестру 60-74 бали, то він може зарахувати набрані бали як оцінку семестрового контролю.

Якщо навчальна дисципліна завершується екзаменом і здобувач хоче покращити оцінку семестрового контролю, то у відведений час він складає іспит з даної дисципліни як окрему форму семестрового контролю, який оцінюється у 100 балів незалежно від тих, що були набрані упродовж семестру.

Для підсумкового контролю у формі екзамену:

Теми							Самостійна робота	Підсумковий бал (оцінка семестрового контролю)	або	Підсумковий бал (оцінка семестрового контролю)
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7				
								бали		0-100 балів
балів										

2.5. Засоби діагностики результатів навчання: реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень, залік.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		л.	пр.	лаб.	інд.	С.р.		л.	пр.	лаб.	інд.	С.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Тема 1. Загальні проблеми педагогіки та освіти													
1.1. Освіта як суспільне явище і педагогічний процес.	6	2				4	6	2					4
1.2. Освіта як цілеспрямований процес виховання і навчання в інтересах людини, суспільства і держави.	7		2			5	7		2				5
1.3. Основні тенденції в розвитку сучасної педагогіки.	6	2				4	6	2					4
1.4. Сучасні орієнтири розвитку педагогічної освіти.	9		4			5	9		4				5
Тема 2. Актуальні проблеми загальної педагогіки													
2.1. Джерела визначення педагогічних проблем	6	2				4	6	2					4
2.2. Фундаментальні проблеми педагогіки	9		4			5	9		4				5
2.3. Проблеми історико-педагогічних досліджень	6	2				4	6	2					4
2.4. Сучасні тенденції в педагогічній науці	7		2			5	7		2				5
Тема 3. Дидактичні проблеми освітнього процесу													
3.1. Дидактика – теорія освіти і	6	2				4	6	2					4

навчання											
3.2. Закономірності і принципи навчання	7		2		5	7		2			5
3.3. Методи навчання	7		2		5	7		2			5
3.4. Організаційні форми і системи навчання	7		2		5	7		2			5
3.5. Контроль та оцінювання результатів навчання	7		2		5	7		2			5
Усього годин	90	10	20		60	90	10	20			60

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Освіта як суспільне явище і педагогічний процес.	2
2	Основні тенденції в розвитку сучасної педагогіки	2
3	Джерела визначення педагогічних проблем.	2
4	Проблеми історико-педагогічних досліджень	2
5	Дидактика – теорія освіти і навчання	2
	Разом	10

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Освіта як цілеспрямований процес виховання і навчання в інтересах людини, суспільства і держави	2
2	Сучасні орієнтири розвитку педагогічної освіти.	4
3	Фундаментальні проблеми педагогіки.	4
4	Сучасні тенденції в педагогічній науці	2
5	Закономірності і принципи навчання	2
6	Методи навчання	2
7	Організаційні форми і системи навчання	2
8	Контроль та оцінювання результатів навчання	2
	Разом	20

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні проблеми педагогіки та освіти	18
2	Актуальні проблеми загальної педагогіки	18
3	Дидактичні проблеми освітнього процесу	24
	Разом	60

5. Рекомендована література

Основна

1. Автомонов П. П. Дидактика вищої школи : [підруч. для вищ. навч. закл.] / П. П. Автомонов. – Київ : ВПЦ «Київ. ун-т», 2008. – 367 с.
2. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи : інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін / Л. В. Артемова. – К. : Кондор, 2012. – 271 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи / С. С. Вітвицька. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 384 с.
4. Вища школа як соціальний інститут і механізм соціалізації молоді : монографія / [ред. М. Михальченко]. – К. : Пед. думка, 2012. – 319 с.
5. Горбачук В. Т. Основи наукових досліджень : [навч. посіб.]. – Слов'янськ : Друкарський двір, 2013. – 121 с.
6. Гура О. І. Педагогіка вищої школи : вступ до спеціальності / О. І. Гура. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с. – [Електронний ресурс]. – URL : <http://www.twirpx.com/file/325959/>
7. Дем'яненко Н. Підготовка педагогічних кадрів: пошук інноваційної моделі // Рідна школа. – 2012. – № 4–5. – 32–38.
8. Жигірь В. І. Професійна педагогіка : навч. посіб. / В. І. Жигірь, О. А. Чернега. – К. : ТОВ «Кондор», 2012. – 336 с.
9. Закон України «Про загальну середню освіту». – [Електронний ресурс]. – URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.
10. Закон України «Про освіту». – [Електронний ресурс]. – URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. (дата звернення : 18.05.2018).
11. Концепція виховання дітей та молоді в національній системі освіти // Інформативний збірник МО України. – 1996. – № 13.
12. Мешков Н. И. Педагогика высшей школы / Н. И. Мешков, Н. Е. Садовникова. – Саранск : Мордовский гос. ун-т им. Н. П. Огарева, 2010. – 80 с. – [Електронний ресурс]. – URL : <http://www.twirpx.com/file/548076/>
13. Організація освітнього процесу у ВНЗ : (імплементация положень

Закону України «Про вищу освіту») / [редактор-упорядник О. Г. Набока]. – Слов'янськ : Маторін Б. І., 2015. – 244 с.

14. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи / В. Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. – [Електронний ресурс]. – URL : <http://www.twirpx.com/file/469402/?rand=3569105>

15. Освітні технології : навчально-методичний посібник / [О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та інш.] ; За заг. ред. О. М. Пехоти. – К., 2001. – 256 с.

16. Педагогіка : баз. [підруч. для студ. вищ. навч. закладів III-IV рівнів акредитації] / [ред. І. Ф. Прокопенко]. – Харків : Фоліо, 2015. – 572 с.

17. Порев С. М. Університет і наука : епістемологія, методологія і педагогіка виробництв знань / С. М. Порев. – К. : Хімджест, 2012. – 382 с.

18. Сисоєва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу : [монографія] / Світлана Олександрівна Сисоєва. – 214 с.

19. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З. І. Слепкань. – К. : Вища школа, 2005. – 239 с. – [Електронний ресурс]. – URL : <http://www.twirpx.com/file/698478/>

20. Товканець Г. В. Університетська освіта : навч.-метод. посіб. / Г. В. Товканець. – К. : Кондор, 2011. – 184 с.

21. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посібн. / Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 608 с.

22. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу : наук. посіб. для вищ. навч. закл. / кол. авторів; [за заг. ред. С. І. Якименко]. – К. : Слово, 2011. – 460 с.

23. Чепіль М. М. Педагогічні технології : навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / М. М. Чепіль. – К. : Академвидав, 2012. – 222 с.

24. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / М. М. Чепіль. – К. : Академвидав, 2014. – 215 с.

25. Яблонко В. Я. Психолого-педагогічні основи формування особистості : [навч. посіб. для вищ. навч. закладів] / В. Я. Яблонко. – К. :

ЦУЛ, 2008. – 257 с.

Допоміжна

1. Курицина М. О. Основні підходи до моделювання професійного розвитку і становлення особистості як професіонала / М. О. Курицина // Духовність особистості : методологія, теорія і практика. – Вип. 1 (48). – 2012. – С. 74–85. – [Електронний ресурс]. – URL : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/domtp/2012_1/Kyrizuna.pdf

2. Мороз Ю. В. Творча активність особистості і закономірності її розвитку в онтогенезі / Ю. В. Мороз // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 4. – С. 46 – 52.

3. Назаренко Г. Передовий педагогічний досвід у контексті інноватики / Г. Назаренко // Післядипломна освіта в Україні. – 2010. – № 2. – С. 32 – 34.

4. Науменко Р. А. Психолого-педагогічні аспекти розвитку творчої особистості / Р. А. Науменко // Педагогіка і психологія. – 1999. – № 2. – С. 75 – 81.

5. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : [підручник] / Світлана Олександрівна Сисоєва. – К. : Міленіум, 2006. – 344 с.

6. Інформаційні ресурси

1. Навчальний план факультету.
2. Освітня програма – Освітні, педагогічні науки.
3. Положення про організацію навчального процесу підготовки фахівців (ДВНЗ «ДДПУ»).
4. Адреси бібліотек та читальних залів ДВНЗ «ДДПУ»: вул. Г.Батюка, 19; вул. Учительська, 16; вул. Університетська, 12.